

ROMANIA'S ROLE WITHIN NATO

Diana Secară

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: Romania's accession to the North Atlantic Alliance was one of the first important steps Romania has made in developing its security policy and ensuring a secure environment for its citizens. Over time, Romania has strengthened its role as a NATO member state by actively participating in the Alliance's actions, which proved to be beneficial for improving the national defense system. The present paper aims to provide an insight into how Romania has evolved as a NATO member state, how this has influenced its foreign and security policy and what role has today within the Alliance.

Keywords: NATO, Romania, security, defense, strategy, foreign policy

NATO- Organizația Tratatului Atlanticului de Nord este o alianță internațională prin intermediul căreia securitatea continentului nord american se află în permanentă conexiune cu securitatea continentului european. „Ea este manifestarea practică a efortului colectiv depus de către membrii săi pentru susținerea intereselor lor comune în problema securității”¹.

Scopul esențial al NATO este acela de a proteja libertatea și securitatea membrilor săi prin mijloace politice și militare. Din punct de vedere politic: NATO promovează valorile democratice și încurajează consultarea și cooperarea în probleme de apărare și de securitate pentru a construi încrederea și, pe termen lung, a preveni conflictele. Din punct de vedere militar: NATO se angajează soluționarea pașnică a diferendelor. În cazul în care eforturile diplomatice eșuează, are capacitatea militară necesară pentru a efectua operațiile de gestionare a crizelor. Acestea sunt efectuate în conformitate cu articolul 5 din Tratatul de la Washington - tratatul fondator al NATO - sau sub mandat ONU, singur sau în cooperare cu alte țări și organizații internaționale². Articolul 5 este unul emblematic pentru Tratatul Nord-Atlantic, acesta fiind cel care asigură securitatea colectivă a statelor membre.

Din punct de vedere organizatoric, NATO dispune de structuri civile, structuri militare și organizații și agenții.

Perioada post Război Rece a depășit barierele, unificând Europa, îmbunătățind situația balcanică, iar NATO și UE au cunoscut o extindere. În același timp, s-a trecut de la un scenariu simplu la unul mai complex și mai neașteptat, în contextul globalizării: din cele două blocuri geopolitice, o tranziție spre noi politici și teritoriale, geografia a jucat un rol important. În acest cadru, apar noi riscuri, iar situațiile de criză par să pătrundă cu ușurință pe teritorii, chiar dacă conceptele de securitate și siguranță nu sunt în mod necesar specifice geografiei teritoriului în sine. De fapt, mulți oameni se

¹Manualul NATO, Office of Information and Press NATO - 1110 Brussels – Belgium, 2001, pag 30.

² Site-ul oficial NATO, <http://www.nato.int/nato-welcome/index.html>

întrebă dacă lumea a fost mai sigură în trecut decât astăzi sau dacă întrebarea este în schimb o chestiune de percepție psihologică.

NATO reprezintă atât o alianță politică, cât și una militară. Scopul NATO este de a garanta libertatea și securitatea membrilor săi prin mijloace politice și militare.

Astfel, din punct de vedere POLITIC - NATO promovează valorile democratice și le permite membrilor să consulte și să coopereze în probleme legate de apărare și securitate pentru a rezolva problemele, a construi încrederea și, pe termen lung, pentru a preveni conflictele. Din punct de vedere MILITAR - NATO se angajează în rezolvarea pașnică a disputelor. Dacă eforturile diplomatice nu reușesc, ea are puterea militară de a întreprinde operațiuni de gestionare a crizelor. Acestea se desfășoară în temeiul clauzei de apărare colectivă a Tratatului de instituire a NATO - articolul 5 din Tratatul de la Washington sau în temeiul unui mandat al Națiunilor Unite, singur sau în cooperare cu alte țări și organizații internaționale. În fiecare zi, țările membre se consultă și iau decizii privind problemele de securitate la toate nivelurile și într-o varietate de domenii. O "decizie a NATO" este expresia voinței colective a tuturor celor 29 de state membre, deoarece toate deciziile sunt luate prin consens. Sute de funcționari, precum și experți civili și militari, vin în fiecare zi la sediul NATO pentru a face schimb de informații, a-și împărtăși idei și a ajuta la pregătirea deciziilor atunci când este necesar, în cooperare cu delegațiile naționale și cu personalul de la sediul NATO³. NATO nu se bazează doar pe experți militari, ci și pe cei civili, care vin cu expertiza necesare luării de decizii sau acționării în orice fel, în cadrul Alianței.

NATO a apărut ca o nevoie a contextului politic și geopolitic al acelei perioade. Astfel, Alianța capătă două dimensiuni. Prima dintre acestea este apărarea comună a valorilor democratice a lumii occidentale, idee încorporată și în „Tratatul de la Washington” și nevoia de a răspunde din punct de vedere strategic la pericolul expansiunii comuniste și sovietice.

Cu toate că NATO, inițial, avea în componența sa doar 11 membri, cu timpul, în rândul Alianței s-au mai alăturat și alte state. În contextul schimbărilor geopolitice de pe plan internațional și european (aici putem include chiar și căderea regimului comunist în Europa de Est, tot mai multe state au aderat la NATO. State ce până la căderea comunismului se aflau sub influență sovietică, și-au arătat dorința de a face parte din această Alianță, parcurgând etapele necesare pentru a deveni membre. Această etapă a reprezentat o evoluție în cadrul NATO și pentru stabilitatea din zonă.

Extinderea NATO a reprezentat unul dintre cele mai importante evenimente din afacerile internaționale după Războiul Rece, pentru politica externă americană și politica est-europeană. În 1997, NATO a invitat cele trei state est-centrale europene în care tranzițiile de democratizare și orientare către piață au progresat cel mai bine (Republica Cehă, Ungaria și Polonia) să se alătore în rândurile sale. Doi ani mai târziu, cele trei state au devenit membre ale Alianței cu ocazia summitului său de cincizeci de ani de la Washington, DC. Aderarea cehă și maghiară (Polonia a avut rezultate considerabil mai bune) a dat NATO un motiv pentru a sărbători decizia de extindere. La reuniunea la nivel înalt din iulie 1990, NATO a invitat Ungaria, Cehoslovacia, Polonia, România, Bulgaria și Uniunea Sovietică să stabilească legături diplomatice regulate cu Alianța. Înființarea Consiliului de Cooperare Nord Atlantică în 1991 a reprezentat un nou pas în evoluția relațiilor NATO cu fostele state comuniste prin instituționalizarea dialogului dintre NATO și fostul bloc sovietic. Desființarea URSS, în cursul aceluiași an, a indicat că Consiliul de Cooperare Nord Atlantică nu ar fi cu adevărat cel mai potrivit vehicul pentru îmbunătățirea cooperării între NATO și membrii fostului Pact de la Varșovia. Inaugurarea programului Parteneriatului pentru Pace al NATO în 1994 a creat un cadru mai adecvat în care ar putea fi continuată interacțiunea și cooperarea. O misiune la fel de ambițioasă a fost înființarea

³ Site-ul oficial NATO, <http://www.nato.int/nato-welcome/index.html>.

Consiliului permanent mixt NATO-Rusia în 1997. A păstrat atitudinea Alianței de a acționa în mod militar și de a eluda intervenția Rusiei, dar a promis colaborarea și consultarea între Bruxelles și Moscova.

Totuși, liderii NATO au susținut că expansiunea este un proces continuu care implică și integrarea altor state est-europene. La reuniunea la nivel înalt de la Praga din noiembrie 2002, NATO a invitat șapte țări: Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania, România, Slovacia și Slovenia, care au devenit membri cu drepturi depline după ce legislația statelor membre și a țărilor candidate ratifică extinderea Alianței. Pentru a evita problemele rezultate din prima rundă a extinderii, este important să înțelegem avantajele și dezavantajele rundelor ulterioare⁴. NATO a stabilit numeroase criterii de aderare și a asistat membrii aspiranți să le satisfacă. Trebuie să le evaluăm pregătirea pentru a evalua impactul pe care îl vor avea asupra coeziunii, capacităților și rolului viitor al NATO. Perspectiva includerii foștilor membri ai Pactului de la Varșovia în NATO a generat o dezbatere activă atât în statele membre, cât și în țările care doresc să se alăture. În mod neașteptat, procesul de extindere a avut un impact puternic și negativ și asupra Rusiei. Schimbările în balanța forțelor din Europa, impuse de aderarea statelor est-europene la NATO, nu au putut decât să provoace protestele Moscovei. Perioada post-Război Rece a prezentat statelor est-europene o serie de amenințări la adresa securității pentru care au fost nemiloase nepregătite din cauza lipsei angajamentului politic, a lipsei de experiență și a lipsei de resurse financiare. Mărimea acestor provocări a fost ilustrată grafic de războaiele din fosta Iugoslavie care au afectat în mod direct mai multe state care aspirau la aderarea la NATO. Dar alte provocări de securitate mai puțin convenționale pentru Europa de Est au fost, de asemenea, abundente⁵. Acestea includ creșterea criminalității organizate care nu respectă granițele internaționale, terorism, spălare de bani, traficul transfrontalier ilegal de persoane, droguri și arme și migrația internațională necontrolată.

Potrivit secretarului de stat adjunct Strobe Talbott, NATO a decis să accepte noi membri din trei motive principale. În primul rând, apărarea colectivă rămâne o necesitate imperioasă a securității europene și transatlantice. În al doilea rând, perspectiva aderării la NATO oferă națiunilor din Europa de Est și din fosta Uniune Sovietică stimulente suplimentare pentru a-și consolida instituțiile democratice, pentru a respecta drepturile omului și așa mai departe. În al treilea rând, promisiunea de aderare ar putea, de asemenea, să sporească disponibilitatea acestor națiuni de a soluționa conflictele în mod pașnic și de a contribui la operațiunile de menținere a păcii⁶.

Se poate observa cum, începând cu anul 1999, după căderea regimului comunist din Europa de Est, statele din această zonă au început să adere la NATO. Datorită faptului că, contextul politic s-a modificat, acestea au avut posibilitatea de a se deschide tot mai mult din punct de vedere internațional și să facă parte din Alianța ce pune accentul pe apărarea comună. Aderarea și acceptarea acestor state în rândul NATO a reprezentat un pas important atât în evoluția statelor, cât și pentru evoluția NATO. Ele au cunoscut o dezvoltare în ceea ce ține de securitate națională, dar și de mijloacele de apărare. Pe lângă pregătirea de specialitate de care au beneficiat, din partea NATO, și echipamentele specifice securității au cunoscut o îmbunătățire. Extinderea NATO a fost o chestiune complexă. Unul dintre argumentele principale ale susținătorilor extinderii a fost că democrația și piețele libere sunt cele mai bune baze pe care să se construiască prosperitatea, securitatea și pacea internațională. Președintele Clinton a remarcat că NATO ar putea „face pentru Estul Europei ceea ce a făcut pentru Occidentul Europei: prevenirea revenirii la rivalitățile locale, consolidarea democrației împotriva viitoarelor

⁴ Zoltan, Barany, *The future of NATO expansion*, Editura Cambridge University Press, 2003, pag.5.

⁵ Valerie Bunce, *Regional Cooperation and European Integration: The Visegrad Group*, în Peter Katzenstein, editura, *Mitteleuropa: Between Europe and Germany*, 1998, pag. 240–284.

⁶ Strobe, Talbott, *Why NATO should grow*, Balkan Forum, decembrie 1995, pag.28-29.

amenințări” și crearea condițiilor pentru prosperitate. Dacă NATO nu s-ar extinde, ar încuraja împărțirea Europa între o zonă Occidentală sigură și un Est instabil și nesigur. Acest argument nu are nimic de-a face cu puterea militară și aspirațiile politice ale altor țări⁷. Mai degrabă, membrii administrației Clinton au făcut un efort concertat pentru a convinge Congresul că aderarea la NATO pentru Europa de Est este esențială pentru protejarea și promovarea democrației și a piețelor libere acolo. După căderea socialismului de stat, țările din Europa de Est s-au trezit într-un vid de securitate. După dizolvarea Pactului de la Varșovia și retragerea ulterioară a trupelor sovietice, guvernele regiunii au dat seama că nu aveau capacitatea de a se apăra. Din acest motiv, expansiunea NATO către Europa Centrală și de Est a reprezentat un pas important pe plan internațional. Liderii Alianței au și-au dat seama de faptul că NATO este singura instituție care ar putea garanta securitatea est-europeană. Astfel, o adevărată aderare la Alianță pentru aceste state a fost calea cea mai benefică de urmat.

Intrarea României în cadrul Alianței Nord-Atlantice a reprezentat un pas important pentru securitatea și siguranța țării. Acest lucru a constat atât în asistență de specialitate, cât și în echipamente menite să îmbunătățească sistemul de securitate.

Având în vedere poziția geografică a României, dar și resursele sale, statutul său de membru NATO reprezintă o importanță aparte pentru Alianță. Aderarea țării în structuri precum NATO, UE, ONU etc. a reprezentat o evoluție atât pentru domeniul securității, cât și a societății în general.

Încă de la început, România a văzut NATO ca un reper în realizarea, organizarea și evoluția securității, dar și a sistemului de gestionare a crizelor, un aspect foarte important în societatea contemporană. Tocmai din acest motiv, România și-a adaptat și armonizat legislația și procedurile cu sistemul NATO de gestionare a crizelor de securitate, astfel implementând sistemul de răspuns la crize al Alianței.

Dat fiind rolul important al NATO în cadrul securității naționale a României, în Strategia Națională de Apărare este menționat și larg dezbătută problema securității internaționale și poziția pe care o ocupă România în cadrul Alianței: „România consideră că apărarea colectivă trebuie să rămână misiunea centrală a NATO, apreciind, în același timp, că avem nevoie de o Alianță flexibilă, capabilă să desfășoare eficient o gamă largă de misiuni, atât în interiorul, cât și în afara zonei euroatlantice, inclusiv de sprijinul eforturilor de stabilizare derulate de alte organizații regionale sau internaționale.”⁸. România consideră că statutul de stat membru NATO au adus garanții reale și certitudini în domeniul securității, Alianța fiind considerată principală structură de apărare colectivă ce este capabilă să garanteze securitatea democratică în spațiul euroatlantic. Desigur, nu pot fi uitate și obligațiile ce decurg din acest statut. România trebuie să asigure capacitățile necesare participării Armatei române la misiunile NATO, modernizarea proceselor decizionale și a conceptelor operaționale și strategice NATO, asigurarea capacităților militare ce sunt necesare pentru a îndeplini obiectivele de politică externă din domeniul apărării și securității⁹.

Statutul României de stat membru NATO a fost consolidat și mai eficient prin participarea acesteia la misiunile internaționale NATO. Aceasta a contribuit atât cu capacități militare, cât și cu pregătire și instruire în cadrul misiunilor pe care Alianța le-a realizat de-a lungul timpului. De aceea, România a susținut și sprijinit misiunile NATO în Afganistan, Kosovo, Irak etc chiar participând activ la unele din ele.

⁷ Zoltan, Barany, *op.cit.*, pag.17.

⁸ Strategia Națională de Apărare a României

⁹ Chirleşan Georgeta, Influența NATO și a altor supratructuri mondiale asupra evoluțiilor posibile ale strategiei naționale a României, Monitor Strategic, Institutul pentru studii politice, de apărare și istorie militară, 2010, pp.22-23.

Într-o perioadă în care au apărut noi amenințări și pericole, România a contribuit la creșterea puterii NATO, fiind atât un consumator de securitate, cât și un generator de stabilitate. România a trecut printr-un complex proces de reformă, începând cu momentul în care aceasta a devenit stat membru. Acest proces a dus la o modernizare a statului, dar în mod special a armatei. Politica de securitate a fost îmbunătățită, trecând la un model ce susține mai mult interesele naționale, care întreprinde acțiuni și înafara granițelor ce sunt coordonate de organizațiile internaționale și structuri ale Alianței¹⁰ și o mai bună desfășurare a relațiilor externe pe planul apărării și diplomatic.

În calitate de stat membru NATO, obiectivele României răspund intereselor naționale ale țării. Aceste obiective se pot defini astfel:

- *O Alianță relevantă ce este bazată pe un solid parteneriat transatlantic*
 - De aceea, România sprijină o Alianță puternică ce este capabilă să răspundă în mod eficient la noi amenințări la adresa securității
- *Îndeplinirea responsabilităților de membru NATO legate de participarea la operațiunile și misiunile Alianței*
 - Participarea țării noastre la toate operațiunile și misiunile NATO, chiar și la cele desfășurate înafara spațiului euro-atlantic
- *Promovarea rolului NATO de furnizor de stabilitate, promotor al reformelor și cooperării regionale în vecinătatea imediată a României (Balcanii și regiunea Mării Negre)*
 - România consideră că frontiera euro-atlantică, cea bazată libertate, democrație și securitate, nu trebuie să se oprească la frontiera estică a României. Regiunea Mării Negre este importantă pentru stabilitatea euro-atlantică
- *Dezvoltarea parteneriatelor NATO cu UE și ONU*
 - România a sprijinit în mod constant dezvoltarea cooperării și dialogului NATO-UE în domenii de interes comun. Parteneriatele NATO cu ONU și UE contribuie semnificativ la contracararea pericolelor și amenințărilor.
- *Susținerea procesului de transformare a NATO*
 - România va continua să contribuie la procesul de transformare NATO¹¹.

Concluzii

România în calitate de stat membru NATO îndeplinește un rol esențial în cadrul Alianței. Pe lângă contribuțiile pe care aceasta le aduce, ea s-a angajat să contribuie și să sprijine principiile și obiectivele Alianței. Fie că este vorba de războiul contra terorismului, de participarea la misiunile internaționale de realizare a păcii sau de parteneriate între NATO și alte organizații internaționale, România este parte activă a acestor procese.

Încă din momentul aderării României la NATO, schimbările pe plan national au fost vizibile și benefice. De la schimbarea politicii de apărare, până la îmbunătățirea sistemului de apărare, nu doar pe plan intern au existat modificări. Și relațiile externe ale României au cunoscut îmbunătățiri și modificări odată cu trecerea timpului.

¹⁰ Rusu Cristian, Rolul României în proiectarea securității euroatlantice, în Buletinul Universității Naționale de Apărare "Carol I", 2015, pag.62

¹¹ Obiectivele României în NATO, Ministerul Afacerilor Externe, <https://www.mae.ro/node/5339>

Noile amenințări și pericole au reprezentat provocări pentru Alianță, dar și pentru România, dar o bună colaborare a dus la îmbunătățirea modului în care fiecare stat membru (nu doar România), face față la aceste pericole. De asemenea, România a preluat și adaptat sistemul de răspuns și management al crizelor, lucru esențial în realizarea și menținerea păcii, atât pe plan national, cât și pe plan regional.

Poziția geografică constituie un avantaj pentru România și reprezintă o importanță aparte pentru NATO. Calitatea României de stat membru în cadrul Alianței aduce o serie de beneficii țării, dar nu trebuie uitate și responsabilitățile pe care aceasta le are, din prisma statutului său, pe care se angajează să le respecte și să contribuie eficient și activ la realizarea acestora.

BIBLIOGRAPHY

1. Barany Zoltan, *The future of NATO expansion*, Editura Cambridge University Press, 2003.
2. Bunce Valerie, *Regional Cooperation and European Integration: The Visegrad Group*, în Peter Katzenstein, editura, *Mittleuropa: Between Europe and Germany*, 1998.
3. Chirleşan Georgeta, Influența NATO și a altor supratructuri mondiale asupra evoluțiilor posibile ale strategiei naționale a României, *Monitor Strategic*, Institutul pentru studii politice, de apărare și istorie militară, 2010.
4. Rusu Cristian, Rolul României în proiectarea securității euroatlantice, în *Buletinul Universității Naționale de Apărare "Carol I"*, 2015.
5. Talbott Strobe, *Why NATO should grow*, *Balkan Forum*, decembrie 1995.
6. *Manualul NATO*, Office of Information and Press NATO - 1110 Brussels – Belgium, 2001.
7. Site-ul oficial NATO, <http://www.nato.int/nato-welcome/index.html>
8. Strategia Națională de Apărare a Țării.